

Union di Konsumidó Boneiru

Consumentenbond Bonaire Consumers Union

ABB Monitor 2012-2013

Aanvullend rapport

Unkobon

Consumentenbond Bonaire

Postbus 194, Bonaire, Caribisch Nederland

Aanvullend rapport

ABB MONITOR 2012-2013

Inhoud

Inleiding	3
Resultaten van het onderzoek	3
Prijswijzigingen groep 1	5
Prijswijzigingen groep 2	7
Prijswijzigingen groep 3	7
Conclusies	8
Aanbevelingen	10
Bijlage bij ABB monitor	11
Selectie waarnemingen op betrouwbaarheid	11

Inleiding

Per 1 januari 2013 werden veel levensmiddelen vrijgesteld van de 8% Algemene Besteding Belasting (ABB) die tot die datum werd geheven bij invoer of bij productie op Bonaire. Om te controleren of de belastingverlaging in de prijzen is doorberekend zijn vrijwilligers van consumentenbond *Unkobon* in de laatste week van november 2012 de winkels ingegaan om prijzen van een groot aantal levensmiddelen te noteren. In de eerste week van februari 2013 zijn de prijzen nogmaals opgenomen om ze te vergelijken met de prijzen van november 2012. De resultaten van dit onderzoek zijn neergelegd in het rapport ABB MONITOR 2012-2013 van 4 april 2013.

In het rapport werd de conclusie getrokken dat geen van de supermarkten de verruiming van de ABB vrijstelling volledig had doorberekend in de prijzen. In de onderzoeksperiode was het voordeel van de verlaagde ABB onvoldoende bij de consument terechtgekomen.

Voor de kleine supermarkten was niet uit te sluiten dat de omloopsnelheid, zelfs bij de levensmiddelen van groep 1, zodanig laag is dat een groot deel van de laatste waarnemingen in februari nog oude voorraad uit 2012 betroffen waarop bij inkoop nog ABB is betaald.

Uit een volgende waarnemingsronde zou duidelijk moeten worden of de branche het voordeel van de verruimde ABB vrijstelling alsnog heeft doorgegeven aan de consument. De vrijwilligers van consumentenbond *Unkobon* hebben daarom eind mei / begin juni 2013 nogmaals een waarnemingsronde gedaan. De waarnemingscijfers zijn geanalyseerd en de conclusies van deze analyse vind u in dit aanvullend rapport.

Resultaten van het onderzoek

In dit aanvullend onderzoek zijn de prijzen die in mei/juni 2013 zijn waargenomen vergeleken met die van de waarnemingsronde november/december 2012

Voor de analyse zijn uitsluitend gegevens gebruikt van artikelen waarvan de prijzen in beide rondes voldoende betrouwbaar beschikbaar waren. Na eliminatie van artikelen waarvoor onvoldoende gegevens beschikbaar waren bleven gemiddeld 97 artikelen per winkel over. (In februari 118 artikelen per winkel.) Evenals in het eerste onderzoek zijn de prijzen van groente en fruit als aparte groep opgenomen.

De prijswaarnemingen zijn opgedeeld in drie groepen.

Groep 1: levensmiddelen met 8% ABB in 2012, andere dan groente en fruit, vrijgesteld van ABB na 1 januari 2013.

Groep 2: groente en fruit, 8% ABB in 2012 en vrijgesteld van ABB na 1 januari 2013;

Groep 3: eerste levensbehoeften waarvan de ABB na 1 januari 2013 ongewijzigd bleef.

Verruiming van de ABB vrijstelling leidt tot een lagere kostprijs voor de winkelier. Een lagere kostprijs voor de winkelier zal bij gelijkblijvende brutomarge percentages leiden tot een lagere prijs in de winkel.

In de bijlagen van het rapport ABB MONITOR is berekend dat de prijzen uit de groepen 1 en 2 na 1 januari 2013 naar verwachting gemiddeld zouden dalen met 5,75%. De berekening ging als volgt:

De inkooprijzen dalen door de vrijstelling niet met 8 maar met 7,4%, en om de brutomarge in dollars gelijk te houden moet het margepercentage omhoog. Deze twee effecten tesamen leiden tot een verwachte prijsdaling tussen 5,9 en 6,4%.

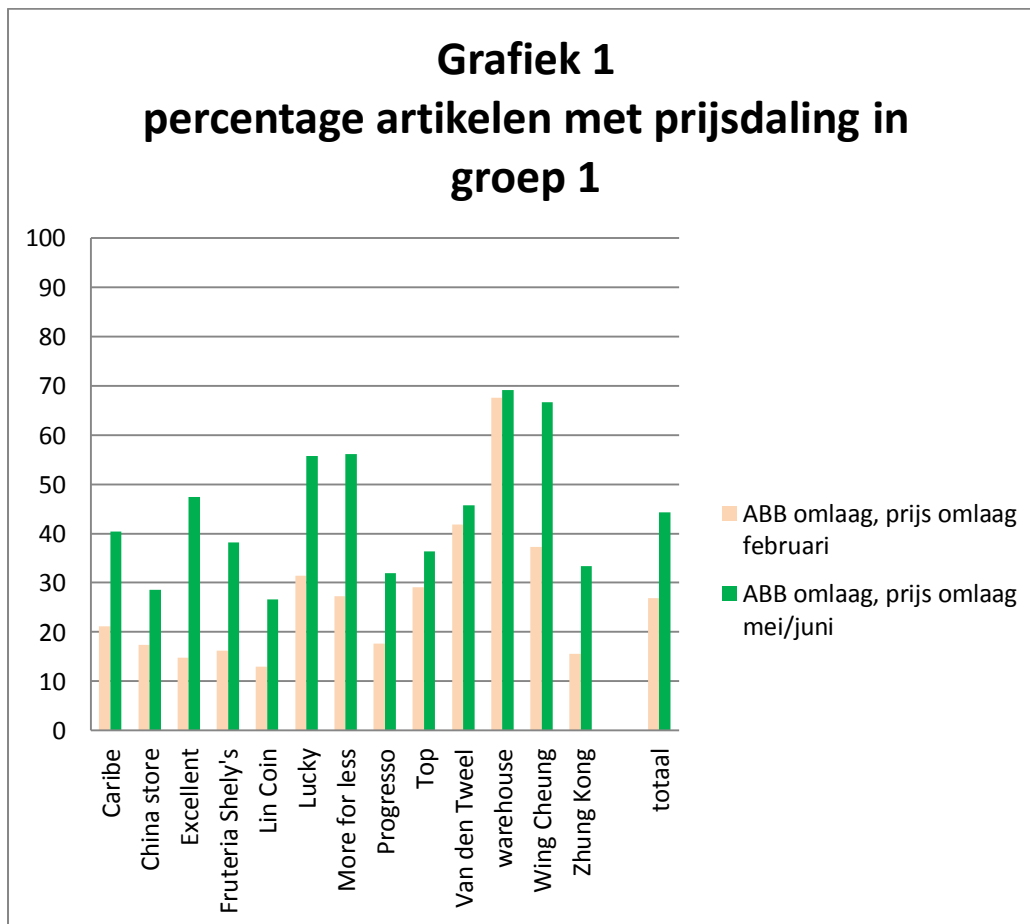
Daarnaast is rekening gehouden met de wijzigingen in inkooprijzen en andere kosten die de winkeliers normaal gesproken doorberekenen in hun prijzen. Als basis hiervoor werd de prijsontwikkeling in groep 3 gebruikt. In de periode november 2012 - februari 2013 leidde dit tot een lagere verwachte prijsdaling van 0,4% waardoor de te verwachten prijsdaling per saldo lag tussen 5,5% en 6% oftewel 5,75%

In de periode de periode november 2012 - mei/juni 2013 liep de gemiddelde prijsstijging in groep 3 op tot 1,5%. De doorberekening van het effect van wijzigingen in inkooprijzen en andere kosten zal per saldo leiden tot een verwachte daling van de prijzen in groep 1 in mei/juni met gemiddeld met 4,65%.

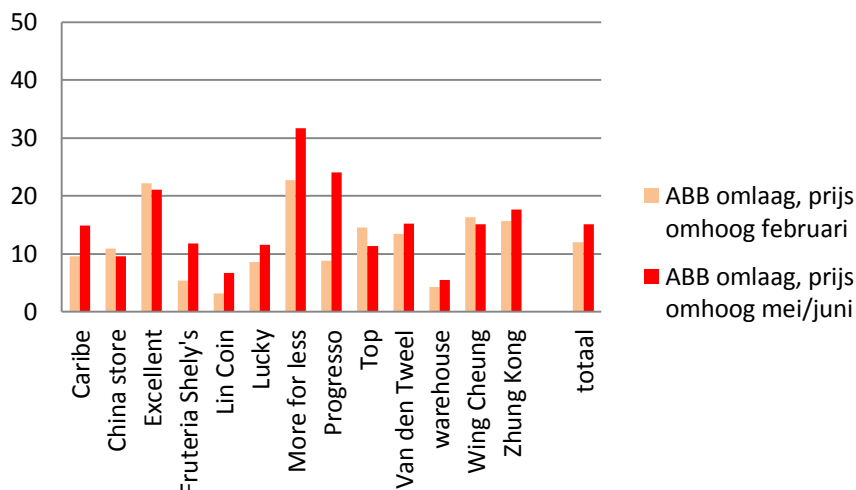
Prijswijzigingen groep 1

In groep 1 zijn in totaal 551 volledige waarnemingen gedaan, gemiddeld 42 per winkel.

Over de hele linie kan worden geconcludeerd dat bij alle supermarkten de prijsdaling op een groter assortiment is toegepast dan in februari het geval was. Inmiddels is bij vier supermarkten meer dan de helft van het gemeten assortiment in groep 1 in prijs verlaagd. In februari had alleen Warehouse 2/3 van het gemeten assortiment in groep 1 in prijs verlaagd, in mei/juni is dat ook bij Wing Cheung gebeurd. More for Less en Lucky scoorden boven de 50%. Overigens heeft nog steeds geen enkele supermarkt de prijsdaling de daling bij meer dan 2/3 van het pakket doorgevoerd. *Unkobon* vindt het teleurstellend, dat nog steeds 9 van de 13 onderzochte supermarkten minder dan de helft van het gemeten assortiment in groep 1 in prijs hebben verlaagd. (zie grafiek 1).

Grafiek 2 percentage artikelen met prijsstijging in groep 1

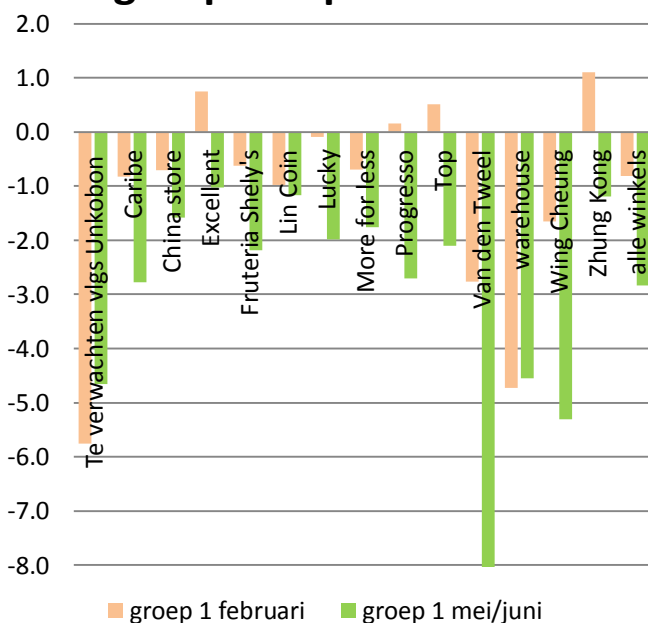

Een aantal artikelen waarvoor de vrijstelling is verruimd is weliswaar in prijs verlaagd, maar daar staat tegenover dat van andere artikelen die onder de verruimde vrijstelling vallen de prijzen zijn verhoogd. (grafiek 2)

Het beeld is fors verbeterd ten opzichte van februari. Toch was de gemiddelde¹ prijsdaling in groep 1, in 10 van de 13 supermarkten, veel minder dan de verwachte prijsdaling (4.65% in mei/juni en 5,75% in februari) in deze groep. (zie grafiek 3).

Drie supermarkten voldoen aan de verwachtingen voor wat betreft de gemiddelde prijsdaling. In deze grafiek valt op dat Van den Tweel met een gemiddelde prijsdaling in groep 1 van ruim 8% goed scoort, ondanks het feit dat slechts 46% van het assortiment in groep 1 in prijs is gedaald. Dit komt omdat VdT bij een beperkt aantal artikelen (een kwart van het gemeten

Grafiek 3 gemiddelde prijswijziging groep 1 in procenten

¹ Het gaat hier om een ongewogen gemiddelde, waarbij de omzethoeveelheid geen rol speelt.

assortiment in groep 1) een prijsdaling van gemiddeld 23% heeft doorgevoerd. Per saldo kan dit voor de consument onvoordelig uitpakken als hij niet goed oplet. In 54% van het assortiment in groep 1 is de prijs immers niet verlaagd of zelfs verhoogd. De prijsbewuste consument die de moeite neemt om verschillende winkels te bezoeken kan er echter zijn voordeel mee doen.

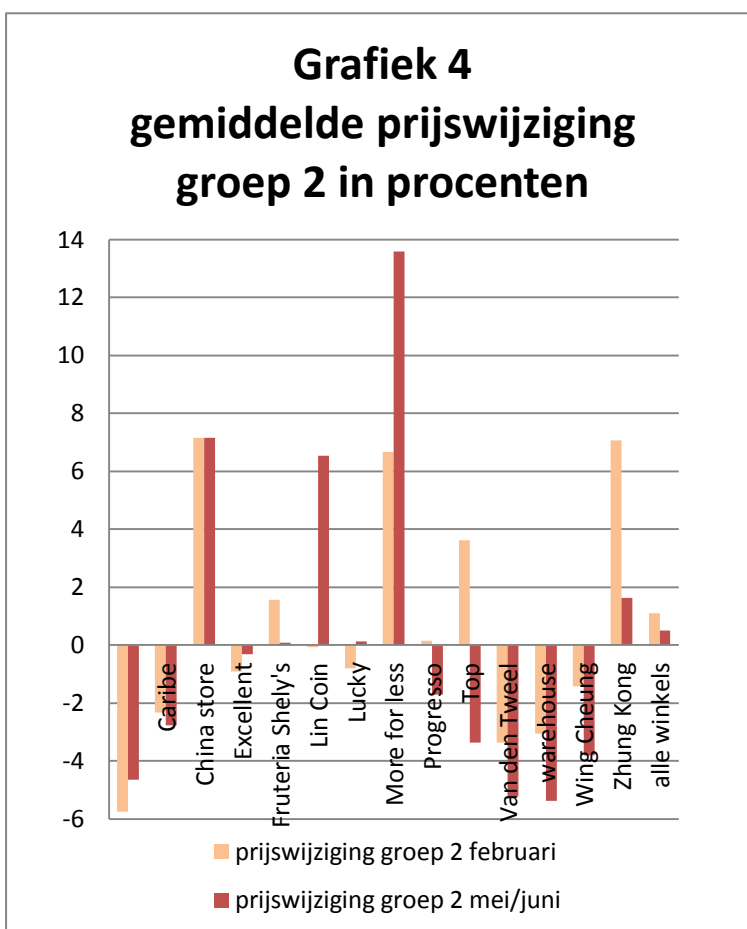
Prijswijzigingen groep 2

In groep 2 zijn in totaal 254 volledige waarnemingen gedaan, gemiddeld 20 per winkel. Zoals eerder opgemerkt fluctueren de prijzen van groente en fruit sterk. Niet alleen in de tijd, maar er zijn ook grote verschillen per winkel. In grafiek 4 ziet u de prijswijzigingen in groep 2 per supermarkt. In 7 winkels werd groente en fruit goedkoper, in vier winkels duurder en in twee winkels bleven de prijzen van groente en fruit gemiddeld gelijk.

Overigens moet worden opgemerkt dat gemiddelde prijsstijgingen of prijsdalingen per winkel niet zeggen of de prijs van groente en fruit in de ene winkel hoger of lager is dan in de andere winkel. Zo is de prijs van 1 kilo Venezolaanse tomaten in mei/juni bij More for Less \$3,10 (prijsdaling van 1,3%), bij Warehouse \$3.60 (ongewijzigd), bij Van den Tweel \$3.80 (ongewijzigd), bij Caribe \$3,95 (-7%) en bij Zhung Kong \$4,95 (ongewijzigd).

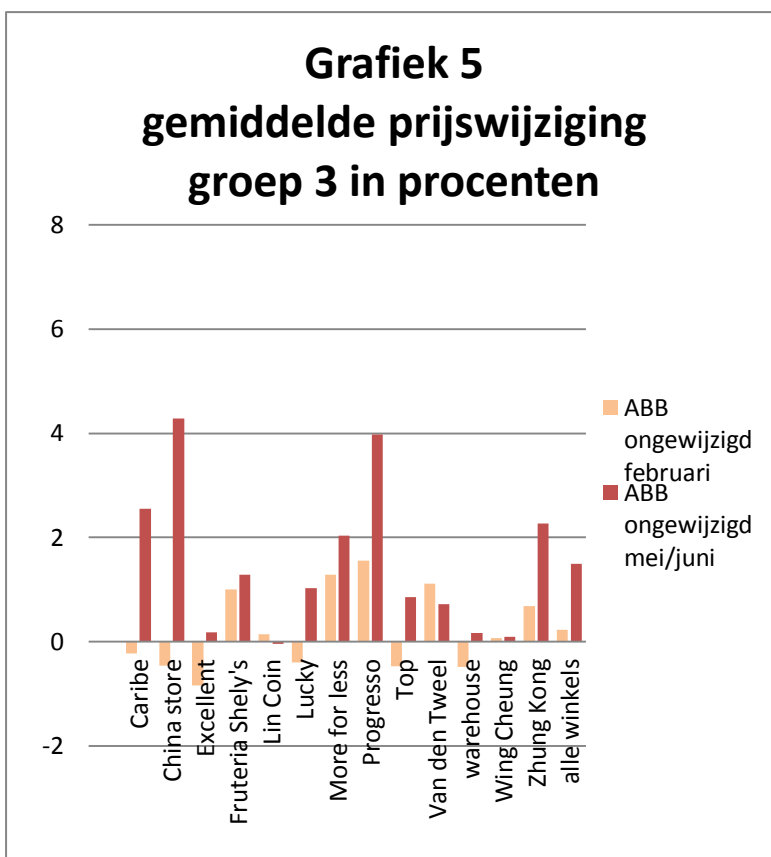
Prijswijzigingen groep 3

In groep 3 is het gemiddelde prijseffect op de eerste levensbehoeften te zien van de wijzigingen van inkooprijzen en van wijzigingen van allerlei kosten. Deze groep bevat artikelen waarvoor de ABB ongewijzigd is gebleven. Bij gelijkblijvende marges zijn de prijswijzigingen toe te rekenen aan de factoren genoemd in bijlage 3 van het rapport ABB monitor van april 2013.

In deze groep zijn in totaal 476 volledige waarnemingen gedaan (gemiddeld 37 artikelen per winkel). Bij de helft van deze artikelen is de prijs gelijk gebleven in de waarnemingsperiode.

Wederom staan tegenover de prijsdalingen bij een deel van het assortiment de prijsstijgingen in een ander deel van het assortiment. Ook in deze groep vinden we verschillen tussen de winkels. Bij vier winkels bedroeg de stijging gemiddeld minder dan 1 procent, bij twee winkels 4% of meer. De andere 10 winkels zaten er tussenin. Voor het totaal aan waarnemingen in deze groep was de prijsstijging gemiddeld 1,5%.

Conclusies

Uit het aanvullend onderzoek blijkt dat het voordeel van de verruimde ABB vrijstelling bij het merendeel van de winkels ruim onvoldoende aan de consument is doorgegeven. Per saldo zouden de prijzen in groep 1 in de periode november 2012 - mei/juni 2013 naar verwachting gemiddeld met 4,65% dalen.

Weliswaar is het voordeel van de verruimde ABB vrijstelling in mei/juni beter aan de consument is doorgegeven dan in februari het geval was, maar 10 van de 13 onderzochte supermarkten gaven gemiddeld slechts 40% van het ABB voordeel door aan de consument. In drie supermarkten voldeed de daling van de gemiddelde prijs in groep 1 aan de verwachting van *Unkobon* of overtrof deze.

De prijzen in groep 1 daalden over de gehele linie gemiddeld met 2,9 procent. Dat is weliswaar een beter resultaat dan in februari toen een gemiddelde prijsdaling van 0,8% werd gemeten, maar nog steeds ruim minder dan de 4,65% die zou kunnen worden verwacht.

Om inzichtelijk te maken in hoeverre de supermarkten de ABB verruiming hebben doorgevoerd, hebben we de gemiddelde prijsdaling per supermarkt van het assortiment in groep 1 in 5 categorieën ondergebracht:

categorie	Score	omschrijving
5	100%	gemiddelde prijsdaling groep 1 is 4,65% of hoger
4	75-100%	gemiddelde prijsdaling groep 1 tussen 3,5% en 4,65%
3	50-75%	gemiddelde prijsdaling groep 1 tussen 2,3% en 3,5%
2	25-50%	gemiddelde prijsdaling groep 1 tussen 1,2% en 2,3%
1	0-25%	gemiddelde prijsdaling groep 1 tussen 0% en 1,2%
0	<0%	geen daling maar een gemiddelde prijsstijging in groep 1

5	Van den Tweel, Wing Cheung
4	Warehouse Bonaire
3	Caribe, Progresso
2	China Store, Fruteria Shely's, More for Less, Lin Coin, Lucky, Top, Zhung Kong
1	Excellent
0	-

Overigens kan een kanttekening worden geplaatst bij de hoog scorende supermarkten. Ook deze supermarkten hebben slechts een deel van het artikelenpakket in groep 1 in prijs verlaagd. Warehouse en Wing Cheung verlaagden 2/3, en Van den Tweel nog niet de helft van het pakket. De goede gemiddelde score was bij VdT het resultaat van hoge prijsverlagingen voor een beperkt aantal artikelen. Slechts 46% van het pakket daalde met 4,65% of meer, terwijl 56 procent van de artikelen in groep 1 niet in prijs werd verlaagd.

Bij Warehouse zijn de prijsverlagingen over een veel breder deel van het pakket verdeeld. Bij 67% van de artikelen in groep 1 ging de prijs met 4,65% of meer omlaag. De cijfers van Wing Cheung: 25% met daling van 17%, 52% met daling van 4,65% of meer.

Overigens wordt opgemerkt dat de indeling in categorieën niets zegt over de hoogte van de prijzen in een supermarkt. Bepaalde artikelen kunnen bij de ene winkel nog steeds hoger of lager geprijsd zijn dan in de andere en omgekeerd. Zo kost bijvoorbeeld een pak van 1 lb Camellia red kidney beans bij Zung Kong in Hato \$2.25 (prijs ongewijzigd sinds november 2012), bij Warehouse \$2,35 (ongewijzigd) en in Rincon bij China Store \$2,15 (-7,7%) en bij Lin Coin \$2.75 (ongewijzigd)

Dit onderzoek betreft uitsluitend een beoordeling of de lagere ABB is doorberekend. Voor de beoordeling of de vrijstelling is doorberekend in de verkoopprijzen, hebben we de prijzen van artikelen bij bijvoorbeeld Wing Cheung in november/december 2012 vergeleken met de prijzen van dezelfde artikelen bij Wing Cheung in mei/juni 2013.

Aanbevelingen

De resultaten van het onderzoek zijn een sterke aanwijzing dat de marktwerking op Bonaire onvoldoende is om via belastingmaatregelen prijzen van levensmiddelen in de breedte significant omlaag te brengen. Zonder overheidsingrijpen zal de consument geconfronteerd blijven met te hoge prijzen. Consumentenbond *Unkobon* doet daarom de volgende aanbevelingen aan het Openbaar Lichaam Bonaire.

1. Ter bevordering van de concurrentie is het van belang dat de aanzienlijke prijsverschillen tussen de supermarkten voor het pakket eerste levensbehoeften inzichtelijk worden gemaakt. Als voorbeeld kan de prijsmonitor dienen die de Fundashon pa Konsumidó van Curacao met enige regelmaat publiceert. De monitor kan op Bonaire snel worden gerealiseerd als de gegevens van de prijswaarnemingen die in december 2012 en daarna regelmatig door de Directie Handhaving en Toezicht zijn verzameld, op korte termijn digitaal ter beschikking worden gesteld aan de Fundashon Tienda pa Konsumidó Boneiru.
2. Om de prijswaarnemingen te structureren is het aan te bevelen om een pakket eerste levensbehoeften samen te stellen waarop de prijswaarnemingen worden gericht. *Unkobon* beveelt aan om dit pakket te laten samenstellen door lokale deskundigen en vertegenwoordigers van de twee consumentenorganisaties op Bonaire.
3. Ter bescherming van de consument is het van belang om op korte termijn grip te krijgen op de prijzen van eerste levensbehoeften. *Unkobon* beveelt daarom aan dat het Openbaar Lichaam Bonaire snel een beslissing neemt op de adviezen die het bureau SEO economisch onderzoek in mei 2013 heeft uitgebracht over de beste manier om prijsmaatregelen op korte termijn en structurele maatregelen op langere termijn uit te voeren. .

Bijlage bij ABB monitor

Selectie waarnemingen op betrouwbaarheid

Een complicerende factor bij de waarnemingen was dat veel artikelen regelmatig uitverkocht zijn in afwachting van een nieuwe container/levering. Hierdoor ontstaan gaten in de waarnemingsrondes die de betrouwbaarheid van de waarnemingen kunnen beïnvloeden.

Als er in een van de twee waarnemingsrondes geen enkele waarneming is gedaan in de twee bezoeken van die ronde, viel de waarneming af bij gebrek aan vergelijkingsgegevens (onvolledige waarneming). Maar als er bijvoorbeeld in een ronde slechts één waarneming kon worden gedaan omdat het artikel niet meer aanwezig was tijdens het controlebezoek, is een aparte betrouwbaarheidscontrole verricht. Op deze wijze zijn gemeten prijswijzigingen, die naar alle waarschijnlijkheid het gevolg waren van onjuistheden in de waarnemingen, niet meegenomen in de resultaten.

Desondanks kunnen er incidenteel fouten zijn gemaakt. *Unkobon* heeft geconstateerd dat dankzij de gevolgde procedure, eventuele incidentele fouten de betrouwbaarheid van uitkomsten van het onderzoek niet noemenswaard zullen beïnvloeden.

Bonaire, 30 juni 2013

Consumentenbond **Unkobon**

Postbus 194 | Bonaire | Caribisch Nederland

Tel: +599 717 4318 | Fax: +599 717 4518

Email: info@consumentenbonaire.com

Website: www.ConsumentenBonaire.com

Facebook: ConsumentenBonaire | Twitter: @ConsumentenBonaire